

"İnsanın bu mânevî ömrü, ezelden ebede uzanan bir hayat nurundan medet ve yardım alır." Ezel mazinin bir ucu değilken, buradakini nasıl anlayabiliriz?

"Hattâ mü'min olan bir insanın dünyanın kuruluşundan sonuna kadar uzanan mânevî bir ömrü vardır. Ve insanın bu mânevî ömrü, ezelden ebede uzanan bir hayat nurundan medet ve yardım alır."(1)

"Ezelden ebede uzanan bir hayat" tabirindeki hayat, Allah'ın hayatıdır. İnsanın fani hayatı Allah'ın baki hayatına dayandığında o da ebediyet kazanır denilmek isteniyor. Bütün fani hayatlar Onun ezeli ve ebedi hayatından medet alır ve Onun hayatı ile ayakta kalabilirler.

Dolaysı ile cümlede geçen ezel ve ebed ifadeleri, mahlukat için değil Allah için sarf edilmektedir. **Ezel** ifadesini mahlukat için sarf etmek zaten caiz olmaz. Fakat mahlukatın vücud-u haricileri ve yaratılma sürecinin belirli bir zamanı olmakla beraber, İlm-i ilahideki varlığımız itibariyle her varlık vücud-u ilmi itibariyle ezelidir ve ebedidir. Bu durum mahlukatın kendileriyle ilgili değil, İlahi sıfatlarla ilgilidir. İlahi sıfatlar da zaten Allah'ın zatı gibi ezelidir. Üstadımız "On Beşinci Mektub'un Altıncı Sualinizin Meali" bahsinde bu konuya,

"Hem adem-i mutlak zaten yoktur. Çünkü bir ilm-i muhîr var. Hem daire-i ilm-i İlâhînin harici yok ki, bir şey ona atılsın. Daire-i ilim içinde bulunan adem ise, adem-i haricîdir ve vücud-u ilmîye perde olmuş bir üvandır. Hattâ, bu mevcudat-ı ilmiyeye, bazı ehl-i tahkik 'a'yân-ı sâbite' tabir etmişler. Öyle ise, fenâya gitmek, muvakkaten haricî libasını çıkarıp, vücud-u mânevîye ve ilmîye girmektir. Yani, hâlik ve fânî olanlar, vücud-u haricîyi bırakıp, mahiyetleri bir vücud-u mânevî giyer, daire-i kudretten çıkıp daire-i ilme girer."(2)

değerlendirmeleriyle açıklık getirmektedir.

Özetle, **"Ezelden ebede uzanan bir hayat nurundan medet ve yardım alır."** ifadesi, mahlukat ile Allah arasındaki kayyumiyet sırrına işaret ediyor. Allah'ın hayat ve kudret gibi sıfatları olmadan mahlukat bir hiçtir, denilmek isteniyor.

Dipnotlar:

(1) bk. [Lem'alar, Yirmi Dokuzuncu Lem'a, İkinci Bab.](#)

(2) bk. [Mektubat, On Beşinci Mektup.](#)